

Samlevnad som ideologi i migrationslagstiftningen

Cohabitation as ideology in migration law

In this study we study how homosexuality has legally gone from exclusion to inclusion in migration law and what ideological understandings that underpin this inclusion. The data corpus of the study consisted of the preparatory work concerning same-sex sexuality, cohabitation and migration. Data was coded for patterns concerning the public administrative understandings of same-sex sexuality as described in the preparatory works. The coding was theoretically driven by critical and Marxist approaches to ideology. Conducting a thematic analysis, four themes were identified in the data. The overall finding is that the preparatory works give precedence to sexuality in terms of disposition (*läggning*) when it is linked to identity and intentions to engage in a long-term relationship. This means that alternative sexual identities and practices not compatible with the "heterosexual matrix" have been excluded from the ideological lens. The ideological focus in the preparatory works could be seen as a reflection of the capitalist system, where some social categories are viewed as desirable to include in a capitalist society.

Keywords: migration law, asylum, gay and lesbian, queer, Marxism

MEDAN KAPITAL KAN färdas globalt på sekunder i det kapitalistiska systemet (Wood, 2005) har människors möjligheter att migrera över gränser, specifikt från utvecklingsländer i den ekonomiska periferin till avancerade industriländer, kommit att regleras alltmer (Sutcliffe, 2001). I det ekonomiska systemets centrum, det vill säga de avancerade industriländerna, har det legala medborgarskapet kommit att bli en logisk kanal för relationen mellan globalt och nationellt kapital, en länk som i sin tur legitimeras av nationalstaten (Wood, 2005). Det innebär att analyser av migrationsregimer, definierat som möjligheten till att förvärva uppehållstillstånd som syftar till bosättning, alltid måste förstås genom ett perspektiv som både är historiskt och materiellt. Varje regim får en avgörande betydelse för migranters villkor att bosätta sig stadigvarande i en nationalstat i det ekonomiska centrumet. Detta sker genom att regimen informeras av ideologiska föreställningar om vilka "kategorier" som borde premieras eller begränsas i den reglerade migrationens inbyggda sorteringsmekanismer (jfr. Hedlund, 2016; Johansson, 2005). Migrationsregimens konkreta utformning kan således förstås som en spegling av ideologiska mönster även om det förhållandet är dynamiskt och inte deterministiskt.

Ideologi i den här studien definieras som dominerande tänkande, det vill säga de förhärskande logiker om samhället och tillvaron som tas för givet eller utgör det ”sunda förnuftet” (Billig, 1991). Ideologiskt tänkande förstås vidare som grundat i historien och materiella förhållanden men dess inflytande kan också påverka personers handlande och handlingsutrymme i nutid. Ideologi är huvudsakligen en avspiegling av de gemensamma intressen som förekommer i samhällets ekonomiskt starka skikt men också denna klass interna motsättningar (Connell, 1977). Dominerande idéer om hur migrationsregimen borde utformas politiskt och juridiskt kan således förstås som ideologiska och därmed också grundade i materiella förhållanden (Hobsbawm, 1992; Teschke, 2002; 2003).

I Sverige reglerades invandringen år 1967 och en primär orsak för att göra detta var att tillverkningsindustrin börjat stagnera. Det gjorde att fackföreningarna, särskilt LO, pressade den socialdemokratiska regeringen med krav på mindre invandring för att hålla arbetslösheten låg (Johansson, 2005; Svanberg och Tydén, 2005). År 1972 infördes därtill ett stopp för arbetskraftsinvandring från länder utanför Norden. Konjunkturen vände dock fortsatt ned under 1970-talet, främst på grund av effekter av oljekriserna OPEC 1 och 2 (1973 respektive 1979), och den utomnordiska arbetskraftsinvandringen till Sverige upphörde i princip helt i samband med dessa. Istället började flyktning- och anhöriginvandring att öka numerärt (Johansson, 2005; Svanberg och Tydén, 2005). Denna dynamik mellan den ekonomiska utvecklingen och restriktivare arbetskraftsinvandring återfanns också i andra industriländer under 1970-talet. Detta har gjort att asylrätten blivit det enda kvarvarande tillvägagångssättet för att kunna flytta ”legalt” till ett avancerat industriland (Zetter, 2007) för det folkflertal som inte kan migrera på grund av specifika professionella kunskaper eller eget kapital. Åtstramningar i de offentliga utgifterna i avancerade välfärdsstater har sedan 1980-talet också bidragit till att kostnader för flyktningmottagande hamnat i fokus för politiska debatter om offentliga resurser (jfr. Connell och Dados, 2014). Parallellt har kapitalismen gått in i en fas präglad av finansspekulation snarare än realtillväxt, vilket också kan beskrivas som en typ av stagnation (Duménil och Lévy, 2004; 2011). För att kunna hålla lönebildningen i kontroll har därför arbetskraftsinvandring återigen blivit en lösning som prioriteras politiskt i avancerade industriländer (Pradella och Cillo, 2015). Sverige införde arbetstillstånd 2008 i en överenskommelse mellan Alliansregeringen och Miljöpartiet.

Migrationsregimers materiella grunder är dock inte alltid uppenbara. Evans (2013) menar exempelvis att regimer kan utvecklas så länge som de inte står i motsats till kapitalet. På senare år har bland annat förföljelse på grund av kön och sexualitet i asylärenden fått ökad uppmärksamhet men dessa har inte vid en första anblick någon grund i den materiella utvecklingen. Tidigare forskning har belyst hur icke-heterosexuella har varit exkluderade eller inkluderats i migrationsregimer (jfr. Giametta, 2015; Held, 2015; Lewis, 2014; Luibhéid, 2008a; Luibhéid, 2005; Mühleisen, Røthing et al., 2012; Shuman och Hesford, 2014). Medan denna forskning fokuserat på inkludering och exkludering av olika kroppar, begär och handlingar från att migrera har ingen studie analyserat den legala förändringen från exkludering till inkludering i Sverige.

I denna studie analyserar vi därför hur den legala utvecklingen förhåller sig till samkönad sexualitet och vilka ideologiska förståelser som kan identifieras avseende samkönad sexualitet i den svenska migrationslagstiftningen. Att beskriva sexualitet i tillämpbara juridiska termer kan vara komplicerat. Till exempel är det numera praxis i svensk lagstiftning att definiera sexualitet i termer av ”sexuell läggning”. Som tidigare forskning betonat är detta en förståelse av sexualitet som bygger på ett binärt tänkande med två kön och en attraktionskraft till ett eller två av könen (Edenheim, 2005). Ett koncept som läggning utgår därmed från att det finns två kön i grunden, som i sin tur genererar tre begärsalternativ (jfr. den heterosexuella matrisen, Butler, 1990). I studien har vi valt att använda begreppet samkönad sexualitet för att beskriva icke-heterosexuella praktiker och uttryck som inte är könsöverskridande.

I det följande ges en översikt över den forskning som behandlar samkönad sexualitet och medborgarskap. Därefter presenteras den metod som använts för att analysera lagstiftningsförändringar i Sverige i förhållande till samkönad sexualitet och medborgarskap. Slutligen presenteras studiens fynd.

Kapitalism, sexualitet och medborgarskap

I den internationella forskningen har medborgarskap och historisk exkludering av vissa kroppar från fullt medborgarskap i stater diskuterats länge inom det som kallas *Sexual citizenship*, det vill säga sexuella medborgarskapsrättigheter. Grunden för denna återfinns i D’Emilio (1993), som menar att identitetsuttryck för sexualitet inte var möjliga före kapitalismens födelse. Medan olika sexuella praktiker alltid existerat har däremot utvecklingen av en samkönad sexuell identitet inte varit möjlig i tidigare utvecklingsfaser. Det fanns inte ord för att beskriva samkönad sexualitet i termer av identitet, endast i förhållande till handlingar (till exempel ”sodomi”).

På samma sätt som identiteter kunnat utvecklas, så påpekar Evans (2013) att olika samkönade sexuella rättigheter i staten endast kunnat utvecklas så länge som de inte utgjort något hot mot den kapitalalstrande produktionen. I kapitalismens första stadium där den produktiva verksamheten skulle stabiliseras kunde rättigheterna endast vara inriktade på att trygga fortplantningen av kroppar till produktionen. Därför var även medborgarskapsrättigheterna inriktade på att utveckla familjen som både reproduktiv enhet och moralisk norm. När lönearbetet utvecklades enligt kapitalistiska principer upphörde egentligen det materiella behovet av familjen för en individs överlevnad. Betydelsen av ”kärnfamiljen” har således blivit mer utpräglad ideologisk med tiden (D’Emilio, 1993). I samband med att behovet övergick från att säkerställa kvantitativa (numerära) marknadskroppar till kvalitativa (hälsosamma och utbildade) gavs den barnalstrande sexualiteten lägre rang. Därigenom kunde utrymme skapas för att acceptera sexuella grupper där individerna kunde förstås som både kvalitativa arbetare och konsumenter. Deras sociala rättigheter, till exempel tillgång till välfärd, utbildning, socialförsäkring och antidiskriminering i arbetslivet, blev därför inte ett hot utan snarare en angelägenhet för kapitalets profitmaximering.

Flera forskare har studerat hur dessa rättigheter är materiella genom att studera det

fysiska rummet. Genom utökade sexuella medborgarskapsrättigheter gick samkönad sexualitet från att vara förpassad till det privata till det offentliga (Binnie, 1995). Barer, klubbar, urbana konsumtionscenter, tidningar och magasin med mera gjordes därmed tillgängliga för en helt ny grupp konsumenter. Samtidigt gjordes vissa sexuella yttringar än mer osynliga genom att dessa sexuella begär och praktiker blev föremål för övervakning, exempel på sådana praktiker är offentlig "cruising" för tillfälligt sex (Bell, 1995) och BDSM (Herman, 2007). Denna dynamik har sedermera kommit att benämnas *homonormalisation* i internationell forskning. Homonormalisering innebär att kommersiella uttryck för samkönad sexualitet som påminner om konventionell heterosexualitet, exempelvis monogama tvåsamhetsförhållanden, kommit att normaliseras. Å andra sidan exkluderas uttryck och begär som inte påminner om de konventionellt heterosexuella (Duggan, 2002).

Den sexualpolitiska utvecklingen i Sverige har på samma sätt varit dubbelsidig. I Sverige godtog exempelvis riksdagen 1973 ett uttalande där samlevnad mellan två personer av samma kön beskrevs som "acceptabelt" i ett samhällsperspektiv (SOU 1984:63). Detta följdes av att andra sexuella uttryck motarbetades genom lag (SFS 1987:375) om förbud mot så kallade bastuklubbar och andra liknande verksamheter som nedklippning av buskar i "cruisingområden" (Rydström, 2005). Denna förskjutning av sexualitet från det privata till det offentliga, samtidigt som vissa samkönade begär och praktiker stegvis normaliserats, har således inneburit att staten inkorporerat dominerande sexuella uttryck politiskt och juridiskt, medan andra fortsatt förkastats. Två senare avhandlingar har analyserat denna inkludering/exkludering i statliga utredningar och betonat att samkönad sexualitet alltid förstås och definieras i relation till den konventionella heterosexualiteten (jfr., Andersson 2011; Edenheim 2005). Dessa avhandlingar pekar även på att rättigheter med samkönad sexualitet som grund främst inkluderats i lagstiftning från 1980-talet och framåt.

Flera studier av relationen mellan "sexuell" migration och medborgarskap har visat hur stater aktivt definierat och praktiserat rättigheter i termer av heterosexualitet för att hålla andra sexuella kroppar utanför gränserna. Luibhéid (2008b; 2005) illustrerar exempelvis hur homosexuella aktivt och passivt exkluderats från migrationsprocesser i USA. Individer som definierade sig som eller misstänktes kunna utföra homosexuella handlingar var förhindrade från att migrera till USA från och med 1917 till och med 1990. Detta var till följd av lagstiftning som skulle motverka "avvikande sexualitet" (Luibhéid, 2005). Efter att lagstiftningen fasades ut ersattes den av passiv exkludering. Till exempel kunde inte en samkönad partner få uppehållstillstånd i USA på grund av familjeanknytning. Personer med HIV fick inte heller besöka eller migrera till USA utan särskilt tillstånd mellan 1993 och 2010. Det ska dock konstateras att det endast är under det senaste dryga decenniet som individer med icke-heterosexuell orientering i högre grad erkänts ha specifika rättigheter i egenskap av läggning eller könsidentitet i asyl- eller invandringsärenden, och de mest utvecklade ramverken och rutinerna finns i vissa avancerade industriländer (Randazzo, 2005).

Inkluderingen i asyllagstiftningen har dock fått större uppmärksamhet inom forskningen. I och med att samkönad sexualitet har inkluderats som grund för potentiellt

skyddsbehov på grund av förföljelse så har en ny möjlighet för individer att migrera tagit form. Utmaningen för både handläggare och migranter har dock blivit att avgöra/bevisa vad det innebär att tillhöra en grupp baserad på samkönad sexualitet. Flera forskare har studerat hur detta blir en omöjlig uppgift där ideal från avancerade industriländer präglar processen och migranter har bevisbördan för att de lever upp till skyddsstatus (Giametta, 2015; Held, 2015; Lewis, 2014). Raj (2011) har konstaterat att det är komplicerat att fixera sexuella identiteter utifrån emotionella begär, eller bedömningar av vad som räknas som sexuellt utifrån konventionella juridiska perspektiv på beslutsfattande. I Sverige har Wikström och Johansson (2013) också visat att trovärdighetsbedömningar i asylärenden innehåller normativa föreställningar när kön och klass ska göras hanterbart för provningssystemet. Denna forskning visar att asylsökande måste (be)visa att de lever upp till den homonormativa föreställningen av att vara öppen och stolt för att få asyl (Held, 2015). Samtidigt kommer många asylsökande från situationer där de varit tvungna att dölja sin samkönade sexualitet på sätt som gör det svårt för dem att leva upp till sådana föreställningar om öppenhet (Giametta, 2015; Lewis, 2014). I de fall där individer använt sig av strategin att dölja sin samkönade sexualitet i ursprungslandet, så kan migrationsmyndigheter anse att de har mindre anledning för att beviljas uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov (Shuman och Bohmer, 2014).

I denna diskussion kan Mühleisen, Røthing och Bang Svendsens (2012) slutsatser anses vara relevanta. I linje med tanken om homonormalisation menar de att migrationslagstiftning och -policy skapar en specifik sexualitet som börjar och slutar vid gränsen. Detta kan tolkas som att staten tillskrivs sexuella identiteter, begär och praktiker som en ”essens”. Därigenom blir nationsgränsen konturen för den statliga sexualiteten som individerna ska relatera till. Detta blir tydligt när individuella kroppar inte kan relateras till statens definitioner. Individer som inte passar in i statsapparaten sexuella ”essens” kan då, för att använda biologiska termer, bli uppfattade som inkräktande organismer, som till exempel lagstiftaren bör skydda samhällskroppen ifrån (Mai, 2009; Vogel, 2009). I det följande stycket presenteras metoden som användes för att studera hur förändringen av statens sexualitet gått till. Sammanfattningsvis innebär vår förståelse av materiella förhållanden att statens utformning är länkad till historien och materiella förhållanden.

Metod

I den här artikeln undersöker vi lagstiftningens förändring via data bestående av dokument rörande migration av individer med samkönad sexualitet (jfr. Bergström och Boréus, 2005). Detta sker inom ramen för en tematisk textanalys inspirerad av Braun och Clarke (2006). Vi analyserar föreställningar om samkönad sexualitet i text. Detta sker huvudsakligen genom undersöka samkönad sexualitet i relation till hur rätten till att migrera till Sverige skrivs fram. Det teoretiska analysrastret vi lagt på data vid kodningen bygger på en kritisk idéanalys där ideologisk förståelse av sexualitet ligger i fokus (d’Emilio, 1993; Hennessy, 2002; Klotz, 2006; Willig, 1999; Wood, 2002). Det

handlar alltså om en analys på den latent nivå, där vi undersöker ideologi genom att uppmärksamma vilka grundantaganden och underliggande idéer som kan identifieras i data. Vår utgångspunkt är att dessa ideologiska uttryck bidragit till att informera textens semantiska innehåll (Braun och Clarke, 2006).

Textanalysen bygger uteslutande på svenska utredningar, propositioner och lagar. Dessa har sökts fram i databaserna <http://regina.kb.se/sou/> samt riksdagen.se. Data har avgränsats utifrån en temamässig och en tidsmässig ram. Den temamässiga avgränsningen innebär att endast utredningar, propositioner och lagar som explicit nämner sex eller sexualitet har inkluderats. Vidare har endast utredningar och propositioner som berör utlänningslagen inkluderats. Den tidsmässiga avgränsningen sattes till år 1979 i och med utredningen SOU 1979:64 Ny utlänningslag och framåt. Utöver dessa data har vi adderat alla utredningar, propositioner och lagar som explicit åberopats i datas innehåll. Detta resulterade i ett material bestående av:

- Prop. 1983/84:144 Om invandrings- och flyktingpolitiken
- Prop. 1997/98:180 Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning
- Prop. 2001/02:59 Hets mot folkgrupp, m.m.
- Prop. 2001/02:72 Ändringar i regeringsformen – samarbetet i EU m.m.
- Prop. 2002/03:65 Ett utvidgat skydd mot diskriminering
- Prop. 2005/06:6 Flyktingskap och förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning
- SFS 1999:133 Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning
- SFS 1996:1379 Lag om ändring i utlänningslagen (1989:529)
- SFS 2005:716 Utlänningslagen
- SOU 1979:64 Ny utlänningslag
- SOU 1984:63 Homosexuella och samhället
- SOU 1993:98 Partnerskap
- SOU 1995:75 Svensk flyktingpolitik i globalt perspektiv
- SOU 2004:31 Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse

Datainsamlingens design bygger vidare på tidigare forskning som fokuserat samkönad sexualitet i svenska utredningar (Andersson, 2011; Edenheim, 2005) men som inte belyst migration. Det analytiska intresset för förarbeten motiverades av att dessa har en särskild status i svensk rättstradition. Förarbeten används för att tolka den så kallade ”lagstiftarviljan”, som är särskilt stark i migrationsrätten (Lagerqvist Veloz Roca, 2011). Andra texter som nämns i utredningarna och propositionerna men som ligger utanför det svenska lagstiftningsarbetet i strikt bemärkelse har lämnats utanför, exempelvis UNHCR:s riktlinjer. Migrationsöverdomstolens avgöranden som tillkommit sedan dess inrättande 2006 har lämnats utanför då de behandlar tolkningar av enskilda ärenden och i enlighet med forskningsfrågan har vårt fokus varit riktat på migrationslagstiftningen och inte tillämpningen.

Analysen av data innebar att den första författaren läste det insamlade materialet flera gånger. Därefter genererade han initiala teoretiska koder som kunde utvecklas till preliminära teman. De preliminära temana presenterades därefter för den andra författaren och båda undersökte därefter de preliminära temans teoretiska betydelse utifrån det gemensamma ideologikritiska perspektivet (jfr. Braun och Clarke, 2006). I de fall där olika analytiska tolkningar uppstod mellan författarna så löstes dessa genom diskussion i förhållande till relevant litteratur.

Samkönad sexualitet i utredningar och propositioner till migrationslagstiftning

I det följande visar vi tematiskt hur samkönad sexualitet behandlats i data. I den första delen presenterar vi hur samkönad sexualitet definierats och följer de kedjor av sammanlänkningar som lett till att sexuell läggning blivit det allmänt använda begreppet. Därefter analyserar vi hur andra tolkningsperspektiv av samkönad sexualitet förefaller ha utelämnats från lagstiftningen för att justera begreppet sexuell läggning till ett stabilt koncept. Sedan visar vi hur vissa praktiker av samkönad sexualitet alltid varit inkluderade utan att ändringar av lagstiftningen varit nödvändiga, då de inte stått i motsats till den heterosexuella normen. Slutligen presenterar vi hur sexualitet inkluderats i utlänningslagen (SFS 2005:716) genom att länkas till den sexuella gruppen ideologiskt. Hela analysen ska förstås som placerad i den tid där kapitalets behov i de ekonomiska centrumen förändrats från behov av kroppar i produktionen till nya samhällsgrupper som kan konsumera. Därmed finns en länk till materiella förhållanden.

Sexuell läggning blir praxis

Individer med samkönade begär och som vill åberopa detta som grund för att få uppehållstillstånd i Sverige kan göra det på två sätt. Antingen kan de ansöka som make/a/sambo till en individ som är ”legalt” bosatt i Sverige eller genom att ansöka om skydd från förföljelse på grund av sin sexuella läggning enligt utlänningslagen (SFS 2005:716). I denna del följer vi de kedjor av definitioner som lett till att sexuell läggning har blivit praxis i lagstiftningen. Tidigare analyser av utredningar från 1980 och framåt har betonat att definitionen av samkönad sexualitet har associerats med kärlek (Andersson, 2001; Edenheim, 2005). I denna del följer vi definitionerna bakåt i tiden för att lokalisera var denna sammanlänkning av samkönad sexualitet och kärlek har sin grund.

När utlänningslagen använder definitionen ”sexuell läggning” åberopar den en lång process av begreppsutveckling. Denna utveckling inleddes via diskussionen om samkönad sexualitet i SOU 1984:63 *Homosexuella och samhället*. I utredningen avhandlades samkönad sexualitet som samhällsfenomen och föreställningen om att samkönad sexualitet är en läggning slogs fast:

”Homosexualitet används i olika betydelser vilket har lett till en rad missförstånd. För att förstå begreppet homosexualitet måste man enligt vår åsikt utgå från ett

annat begrepp, nämligen sexuell läggning. [...] Homosexuell läggning är således inte bara en erotisk dragning till en person av samma kön utan även *personlighetens inriktning* mot en person av samma kön. Heterosexuell läggning kan ges motsvarande betydelse och innebär att människans personlighet är inriktad på det motsatta könet. I dessa fall står känslor som vänskap, omsorg, lojalitet, ömhet och kärlek i förgrunden. Dessa känslor tar sikte inte bara på människans kropp utan även på hennes psyke. [...] Vi vill för tydlighetens skull stryka under att vi med homosexualitet *aldrig avser enbart fysisk, sexuell kontakt* mellan två personer av samma kön (homosexuella beteenden). Sådana beteenden är visserligen i de flesta fall ett resultat av homosexuell läggning men det finns personer med helt eller övervägande heterosexuell läggning som haft homosexuella upplevelser” SOU 1984:63 sid 35, författarnas kursivering

I utredningen konstaterades två saker. För det första att samkönad sexualitet kan länkas till ett personlighetsdrag som går utöver fysisk attraktion. Det kan förstås som ett beteende som syftar till samlevnad. För det andra avgränsades samkönad sexualitet från sexuella beteenden. Samkönad sexualitet skulle alltså inte förstås som tillfälliga sexuella kontakter mellan två personer av samma kön. Istället tolkades samkönad sexualitet som en drift att leva tillsammans med en person av samma kön. Utredningen avvisade dock möjligheten till samkönade äktenskap eftersom man ansåg att denna typ av institution skulle syfta till familjebildning. Denna typ av uppdelning av samkönad sexualitet i läggning och handlingar har tidigare belysts av Andersson (2011).

Förarbetena har dock provat andra begrepp. I SOU 1993:98 *Partnerskap* diskuterades inte begreppet läggning specifikt utan istället stod konceptet *homosexualitet* åter i fokus. Samma värdering som i SOU 1984:63 avseende läggning används dock för att ge konceptet mening:

”Homosexualitet är, som vi antytt ovan, inte bara en rent sexuell dragning till personer av samma kön. Den omfattar även andra känslor än rent sexuella såsom kärlek, omtanke, ömhet, vänskap, lojalitet och omsorg. Den tar sikte inte bara på den rent fysiska attraktionen utan även på den psykiska. [...] Den kan snarare karaktäriseras som en *personlighetsinriktning*.” SOU 1993:98 sid 51, författarnas kursivering

Denna utredning utmynnade i att en äktenskapsliknande ”partnerskapslag” kunde antas i riksdagen 1994, dock via en motion och inte proposition. Detta var på grund av att det dåvarande regeringspartiet Kristdemokratiska samhällspartiet (KdS) motsatte sig införande av samkönat partnerskap. Partnerskapslagen skilde sig från heterosexuella äktenskap i två väsentliga avseenden; möjlighet till assisterad befruktning och adoption undantogs.

Därefter väcktes frågan om homosexualitet på arbetsplatsen. I SOU 1997:175 *Förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning* utvecklades defini-

tionen av homo- och även bisexualitet till att omfatta individens egna identifikation. Även den tidigare betydelsen av personlighetsdrag bevarades:

”En individs sexuella läggning är ett grundläggande drag i en *individs karaktär* som måste skiljas från de sexuella handlingar eller det sexuella beteende en person kan uppvisa. En viss sexuell läggning är inte en förutsättning för ett visst beteende och ett sexuellt beteende är inte med nödvändighet en följd av den sexuella läggningen. Lagen ska återopas i första hand av den individ som själv identifierar sig som homo-, bi- eller heterosexuell. Vem som ”är” homosexuell eller bisuell bör alltså i princip fastställas med utgångspunkt i den enskildes egen *identifikation* med viss sexuell läggning. Den som *säger* att han eller hon är homosexuell bör normalt anses ha den läggningen.” SOU 1997:175 sid 175, författarnas kursivering

Gemensamt för kedjan av analyserade förarbeten är att de håller sexuella beteenden utanför definitioner av samkönad sexualitet. I efterföljande proposition återopades också en begreppsbestämning där läggning blev liktydigt med sexualitet:

”Alla individer hör i princip till någon av de tre kategorierna heterosexuell, homosexuell eller bisuell. Detta innebär att alla typer av sexuell läggning och alla individer omfattas av lagens skydd. [...] Redan som följd av lagens avgränsning till sexuell läggning faller olika sexuella beteenden och sexuella variationer som finns hos såväl hetero-, homo- som bis sexuella personer utanför lagens diskrimineringsförbud, t.ex. pedofili. Utredningen beskriver dessa variationer som uttryck för sexualitet som ligger på toppen av eller går utöver den sexuella läggningen” Prop. 1997/98:180 sid 21

Denna inställning fördjupades i praktiken när samkönad sexualitet definierades i termer av läggning medan beteenden exkluderades i *Lag (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning*:

”2 § Med sexuell läggning avses homosexuell, bisuell och heterosexuell läggning.”

I efterföljande propositioner till lag (1999:133) om förbud mot diskriminering återopades samma definition utan vidare resonemang. Förarbetena till lagstiftning mot hatbrott föreföll, med utgångspunkt i propositionen, snarare fokusera på läggning som identitet än praktik:

”Uttrycket sexuell läggning i bestämmelserna om hets mot folkgrupp skall alltså, liksom i övrig lagstiftning, omfatta homo-, bi- och heterosexuell läggning, men inte sådana sexuella intressen, variationer, inriktningar eller beteenden, som kan finnas hos såväl hetero- och homo- som bis sexuella personer.” Prop. 2001/02:59 sid 40

Motsvarande fokus fastställdes i proposition till lagstiftning angående utvidgat skydd mot diskriminering. Utredningen för utvidgat skydd mot diskriminering fortsatte att definiera samkönad sexualitet i termer av läggning:

”I lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning definieras begreppet sexuell läggning som homosexuell, bisexuell och heterosexuell läggning. Motsvarande definition finns i lagen om likabehandling av studenter i högskolan. I förarbetena till lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning (prop. 1997/98:180 s. 20–22) framhålls att alla individer i princip hör någon av de tre kategorierna och att olika sexuella beteenden eller variationer som kan finnas hos såväl hetero-, homo- som bisexuella personer faller utanför. I propositionen anges också att begreppet inte heller omfattar böjelser såsom exempelvis pedofili.” Prop. 2002/03:65 sid. 83

Inte heller i proposition 2001/02:72 *Ändringar i regeringsformen – samarbetet i EU m.m.* utvecklades resonemang av konceptet läggning ytterligare:

”Uttrycket sexuell läggning i stadgandet överensstämmer helt med den definition av begreppet som återfinns i 2 § lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning, dvs. med ”sexuell läggning” avses homosexuell, bisexuell och heterosexuell läggning. Härigenom inbegrips alla människor, eftersom alla individer hör till någon av de tre kategorierna heterosexuell, homosexuell eller bisexuell (se prop. 1997/98:180 s. 21). Däremot faller olika sexuella beteenden och sexuella variationer, t.ex. pedofili, som finns hos såväl hetero-, homo- som bisexuella *personer* utanför den föreslagna bestämmelsens skyddsområde.” Prop. 2001/02:72

Som vi identifierat ovan i en analys av kedjan av åberopade utredningar i förarbeten, så har samkönad sexualitet i lagstiftningen kommit att förknippas med sexuell *läggning*. I texterna verkar det göras klart att sexuella beteenden inte ska sammanlänkas med samkönad sexualitet. Tillfälliga samkönade kontakter och relationer förefaller hållas utanför konceptet. I stället är det (långsiktiga) relationer som innehåller lojalitet, kärlek och omsorg som inkluderas, vilket är en syn på samkönad sexualitet som också belysts av Andersson (2011). Diskussionen om homonormalisation som redogjorts för ovan kan därmed aktualiseras. Duggan (2002) menar att strävan efter sexuellt medborgarskap har lett till en anpassning till det heteronormativa sättet att leva. På så sätt kan samkönad sexualitet tolkas som ett personlighetsdrag som syftar till *samlevnad* mellan två personer medan alternativa sätt att leva stängs ute. Relationer och personer som inte passar in i homonormaliseringen lämnas utanför och deras *beteenden* tolkas som individspecifika. Det kan här vara möjligt att dra en parallell till D’Emilio (1993) och den totala exkluderingen av alternativa sexualiteter under industrikapitalismens tidigare utveckling, även om denna utveckling samtidigt hade möjliggjort andra sexuella identiteters formation.

Raj (2011) har dock konstaterat att det inte är enkelt att fixera identiteter. Att definiera samkönad sexualitet som sexuell läggning förefaller dock numera att vara en global trend (Binnie, 2004) men flera alternativa former för sexuell identitet kan existera parallellt med denna dominerande tolkning (Oswin, 2005; Wei, 2007). Det innebär att lagstiftning och praxis kan komma i konflikt med individer som praktiserar eller definierar sig som alternativa identiteter.

Homosexualitet försvinner

En annan central del i tidigare forskning har varit att visa vad som exkluderas i statliga utredningar, exempelvis har Edenheim (2005) visat att lesbianism har utestängts. Även om samkönad sexualitet definierades som läggning i SOU 1984:63 *Homosexuella och samhället* fanns andra tolkningar tillgängliga. Tydligt blir detta i och med att *homosexualitet* inkluderades i en ändring av 1989 års utlänningslag (SFS 1989:529) den 1 januari 1997 (SFS 1996:1379). I SOU 1984:63 där samkönad sexualitet likställdes med läggning kunde homosexuella bli förstådda som en samhällsgrupp av moraliska individer som strävade efter att leva i relationer enligt ideologiska ideal baserade på heteronormativitet:

”Som framgår av det anförda, anser vi att homosexuella kan omfattas av begreppet ”tillhörighet till viss samhällsgrupp” enligt 3 § utlänningslagen (1980:376). Av tidigare avsnitt (14.3 och 14.3) framgår emellertid att praxis intar en motsatt ståndpunkt. Vi föreslår därför att 3 § utlänningslagen (1980:376) förtydligas på så sätt att det blir fullt klart att homosexuella kan omfattas av flyktningbegreppet”
SOU 1984:63 sid 128

Detta resonemang byggde på definitionen av sexualitet som sexuell läggning, presenterat i föregående delkapitel (SOU 1984:63). Förslaget antogs inte av riksdagen men lyftes åter i SOU 1995:75 *Svensk flyktingpolitik i globalt perspektiv*. I den utredningen diskuterades aldrig en specifik definition av samkönad sexualitet. Istället behandlades huvudsakligen det bredare begreppet homosexualitet:

”Kommittén finner att personer som utsätts för förföljelse eller trakasserier på grund av könstillhörighet eller *homosexualitet* bör få skydd i fall som motsvarar de som beskrivs i flyktingkonventionen och gäller dem som omfattas av denna. [...] Att exempelvis generellt hänföra här aktuella kvinnor och homosexuella som tillhörande en med flyktingkonventionens ordval ”viss samhällsgrupp” för allt för långt. [...] Den som på grund av könstillhörighet eller homosexualitet riskerar ett högt straff eller mycket allvarliga trakasserier bör således i det enskilda fallet kunna anses ha skyddsbehov.” SOU 1995:75 sid. 152–153, författarnas kursivering

Det föreslogs (och antogs av riksdagen) därför att lagen skulle inkludera homosexualitet uttryckligen:

”Med övriga skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i annat fall än som i 2 § lämnat det land, som han är medborgare i, därför att han [...] 3. På grund av sitt kön eller homosexualitet riskerar ett strängt straff eller mycket allvarliga trakasserier” SOU 1995:75 sid. 310

Därigenom skapades en definition av samkönad sexualitet i lagtexten som inte är synonym med sexuell läggning. I denna lag kunde samkönad sexualitet likaväl förknippas med sexuell beteende som med läggning. Samtidigt är det tydligt att definitionen avgränsats från bisexualitet. I SOU 2004:31 *Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse* skrevs synen på samkönad sexualitet om för att kunna spegla den praxis som skapats. Återigen fick begreppet läggning ersätta andra förståelser:

”Begreppet sexuell läggning omfattar inte endast själva personens orientering primärt gentemot andra människor av det egna eller det motsatta könet eller båda könen. Även det förhållandet i sig att en sådan person har sexuella relationer i enlighet med denna orientering omfattas av begreppet. Att ha sexuell umgänge eller att bo och leva tillsammans med någon av samma kön är ett *naturligt uttryck* för den homosexuella läggningen, precis som det är det på motsvarande sätt för en person med heterosexuell läggning. Däremot omfattar begreppet inte specifika sexuella beteendemönster, som förekommer oavsett personens sexuella orientering. Exempelvis faller sadomasochism och pedofili utanför begreppet sexuell läggning. I regel bör det vara någorlunda enkelt att identifiera om en förföljelse till någon del har sitt ursprung i sökandens sexuella läggning” SOU 2004:31 sid. 79–80 författarnas kursivering

Därefter föreslogs (och antogs av riksdagen) att homosexualitet skulle strykas ur utlänningslagen och istället ersättas med sexuell läggning. På så sätt förefaller det att en specifik syn på sexualitet raderades från lagstiftningen för att skapa kongruens. Exkludering av sexuella beteenden och icke-heteronormativa levnadsätt är kända från tidigare forskning (jfr. Andersson, 2011; Edenheim 2005). Vid diskussioner om sexuell medborgarskap har det belysts att sexuella begär och praktiker som inte passar in exkluderas (jfr. Bell, 1995; Herman, 2007). I materialet ovan blir avgränsningen av samkönad sexualitet tydlig då andra levnadsätt och beteenden exkluderas samtidigt som ett specifikt levnadsätt skrivits fram som *naturligt*. Det innebär motsatsvis att alternativen kan ses som onaturliga. På så sätt exkluderas de sexuella kroppar som inte passar in i den kropp som är den svenska migrationsregimen.

Samkönad monogam samlevnad inte ett problem

Tidigare forskning har därtill belyst vilka delar av samkönad sexualitet som premieras i utredningar, exempelvis relationer baserade på varaktighet, ekonomi och kärlek (Andersson, 2011). Medan homosexualitet inte lyfts upp i utlänningslagen förrän 1997 så diskuterades familjeanknytning redan tidigare. Redan före SOU 1984:63 *Homosexuella och sambället* redogjordes det i prop. 1983/84:144 för hur samkönade par kunde

hanteras i familjeanknytningsprocessen.¹ Där konstaterades det att dåvarande Statens invandrarverk (SIV) inte gjorde åtskillnad mellan olika typer av par:

”Sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden jämställs med äktenskap och homosexuella förhållanden jämställs i princip med heterosexuella” Prop. 1983/84:144, sid. 64

Det kan ha varit en orsak till att det inte blev någon utökad diskussion om ändringar i utlänningslagen för individer med samkönad sexualitet vid den tidpunkten. Inte heller i SOU 1984:63 diskuterades någon ändring i familjeanknytningsärenden:

”I frågor om uppehållstillstånd på grund av påstådd familjeanknytning med homosexuell person i Sverige har SIV uppgett att man sedan avsevärd tid tillämpar samma principer för homosexuella och heterosexuella förhållanden” SOU 1984:63, sid 127

Detta innebar att utredningen inte rekommenderade någon ändring. I SOU 1995:75 *Svensk flyktingpolitik i globalt perspektiv* förtydligades detta återigen:

”Make eller sammanboende till en person som är bosatt i Sverige beviljas regelmässigt uppehållstillstånd. Homosexuella förhållanden likställs med heterosexuella, polygami accepteras inte och normalt krävs att båda parter är över 18 år. Vid förhållanden som nyligen uppstått tillämpas s.k. uppskjuten invandringsprövning, vilket innebär att utläningen ges uppehållstillstånd för sex månader i taget under de första två åren. Upphör anknytningen till Sverige under denna tid skall utläningen i normalfallet återvända till hemlandet. En förutsättning för att tillstånd skall beviljas på grund av anknytning genom make eller sammanboende i ett förhållande som inte är etablerat sedan tidigare, är att förhållandet bedöms som seriöst. Härvid beaktas faktorer som bekantskapstid, kontakter, parternas kunskaper om varandra, förmåga att kommunicera på ett gemensamt språk m.m.” SOU 1995:75, sid. 154

Att familjeanknytning inte var en fråga som behövde förtydligas eller utredas ytterligare kan tolkas som att detta redan passade in i den ideologiska förståelsen av sexualitet baserat på heteronormativitet. Författarna till SOU 1984:63 var tvungna att definiera vad homosexualitet är och då förefaller de ha valt att framhäva samlevnad som syftar till ett långsiktigt tvåsamhetsförhållande. I familjeanknytningsärenden har det dock funnits ett grundantagande om monogam samlevnad. Avgränsningar och avväganden hade redan gjorts för heterosexuella par, genom att exempelvis exkludera polygami. Individer som levde i samkönade förhållanden kunde därför ha förståtts i termer av ett

1 I SOU 1979:64 diskuteras inte homosexuella eller homosexualitet. Däremot kan de falla under ”sammanboende”.

seriöst monogamt förhållande med komponenter som kärlek och omsorg. Med andra ord: de förefaller ha kunnat omslutas av en ”homonormal ram”. Edenheim (2005) pekar vidare på att samkönad sexualitet kan inkluderas så länge som den anpassas till lagstiftarnas definition. Detta resultat indikerar en tydlig skillnad från internationella studier som visat att homosexuella historiskt exkluderats på grund av homosexuella praktiker eller begär för att sedan ytterligare exkluderas vid familjeanknytningsmigration (Luibhéid 2008b; 2005).

Sexuell läggning och samhällsgrupp diskuteras

Något som skiljer analyserade data från tidigare forskning av svenska utredningar är att även samkönade sexuella handlingar diskuteras som grund för lagstiftningen. Medan tidigare forskning av utredningar från 1980-talet och framåt har pekat på att samkönade sexuella handlingar stängts ute till fördel för sexuell läggning (Andersson, 2011; Edenheim 2005), har handlingar en mer central roll i data och återopanden länkade till utlänningslagen.

Även om SOU 1984:63 *Homosexuella och samhället* föreslog att personer med homosexuell läggning kunde förstås som en legitim samhällsgrupp och därmed inkluderas i utlänningslagen så skedde inte detta. Det var först i SOU 1995:75 *Svensk flyktningpolitik i globalt perspektiv* som frågan blev aktuell igen. I SOU 1995:75 kommenterades migrationsverkets praktik:

”Vissa länder har strafflagstiftning som direkt tar sikte på homosexuella handlingar. Straffsatserna varierar, även dödsstraff kan ingå i straffskalan. I en del länder blir homosexuella en måltavla genom användningen av annan lagstiftning, t.ex. angående otukt, förargelseväckande beteende, osedligt leverne eller brott mot religionen. Ofta är det också så att en starkt negativ attityd från allmänheten, politiker och myndighetspersoner eller enskilda resulterar i att homosexuella riskerar förföljelse, övergrepp eller allehanda trakasserier. Många kommer dessutom från en miljö där homosexualitet är tabu och det är inte ovanligt att den egna homosexualiteten är starkt förknippad med skamkänslor. Det kan därför vara mycket svårt för homosexuella att berätta om sin sexuella läggning” SOU 2004:31 sid. 68

Även om excerptet inledningsvis talar om sexuella handlingar så ändrar texten därefter karaktär till att uteslutande handla om läggning i stället för handlingar. Handlingarna skulle därigenom kunna knytas till den homosexuella läggningen. Det krävs däremot mer än handlingar, såsom viss offentlighet och konkret förföljelse:

”Det är först när den sökande är misstänkt eller eftersökt för homosexuella gärningar i hemlandet som frågan om skyddsbehov kan övervägas” SOU 2004:31 sid. 69

Vidare fick *identifikationen* en central roll:

”De flesta länder är överens om att kön och sexuell läggning kan utgöra basen för en sådan samhällsgrupp som avses i Genèvekonventionen. Det innebär emellertid inte att tillhörigheten till ett visst kön, eller det förhållandet att en person har en viss sexuell läggning, alltid är tillräckligt för att grunda tillhörighet till en viss (eng. particular) samhällsgrupp. Alla människor har en könstillhörighet samt en sexuell läggning. Syftet med att identifiera samhällsgruppen är att finna just de grupper som är måltavlor för förföljelse, vilken har sin grund i att gruppens medlemmar har ett särskilt kännetecken. *Identifikationen* av samhällsgruppen måste därför knytas till motivet för förföljelsen.” SOU 2004:31 sid. 117, författarnas kursivering

Det centrala var således identifikationen med samhällsgruppen och inte beteende. I Prop. 2005/06:6 betonades detta men det tillades också att de individer som dolt sin sexuella läggning ändå kunde betraktas som *homosexuella*:

”Detta gäller även om en homosexuell person i hemlandet har dolt sin sexuella läggning, eller har levt på ett sätt som minimerat risken för förföljelse” Prop. 2005/06:6

Tidigare forskning har pekat på att rättigheter för individer med samkönade begär är förbundna med den autentiska homosexuella läggningen (Andersson, 2011). Medan Andersson (2011) argumenterar för att rättigheterna är sammankopplade med kärlek och stabil tvåsamhet, breddar materialet ovan grunden för rättigheterna. Å ena sidan är det fortfarande sexuella läggningen som ger rättigheterna men sexuell läggning räcker det inte för att tillhöra samhällsgruppen av individer med samkönade begär. I stället är det gruppen som ligger till grund för rättigheterna och antagandet att det finns en internationell gruppidentitet som individer ska tillhöra för att få rättigheten. Som vi diskuterat tidigare kan detta tolkas som en del av den globala gay-identiteten av konsumerande individer (Binnie, 2004). Det som inte får rum i denna dominerande tolkning är alternativa förståelser av sexuell identitet, som beskrivits från flera olika kontexter (jfr. Oswin, 2005; Wei, 2007). Som andra studier har indikerat kan dessa förståelser innebära att individer döljer sin sexualitet (Giametta, 2015; Lewis, 2014). Teoretiskt sett kan betoningen i propositionen innebära att dessa kan inkluderas i den globala gay-identiteten om det handlar om synlighet i motsats mot osynlighet. Samtidigt så finns det ideologiska ideal där man inte behöver dölja sin sexualitet så länge som individen lever upp till barnalstrande förväntningar. I Latinamerika och Mellanöstern kan exempelvis en man betraktas som att vara varken homosexuell eller bisexuell så länge som han endast penetrerar sin manliga partner (Wimark, 2016). Dessa omfattas inte av den rådande diskussionen i förarbetena.

Diskussion

Som beskrivet i inledningen, kan kapital färdas över gränser på sekunder medan människors möjligheter till att migrera är begränsade. De migrationsregimer som råder och möjliggör migration har alltid haft en stark anknytning till kapitalets behov av arbetskraft och konsumenter. Inkludering av individers rättigheter att migrera har endast varit möjlig så länge de inte stått i motsatts till kapitalet. I fler och fler migrationsregimer i avancerade industriländer inkluderas samkönad sexualitet som grund för att migrera (Spijkerboer och Jansen, 2011). Medan tidigare forskning belyst hur olika sexualiserade kroppar inkluderas eller exkluderas från möjligheter att migrera har ingen studie analyserat förändringen från exkludering till inkludering, inte heller i Sverige. I den här studien har vi analyserat lagstiftningens förändring i förhållande till samkönad sexualitet och migration genom att studera utredningar och propositioner till utlänningslagen.

Vi identifierade fyra teman i data som alla indikerar existensen av ett ideologiskt idésystem avseende samlevnad. För det första har vi visat att samkönad sexualitet har fått betydelsen sexuell läggning i lagstiftningen. Läggning är ett uttryck som hämtat sin betydelse från den allra första statliga utredningen där homosexualitet diskuterades (SOU 1984:63). I den kom läggning att förknippas med ett personlighetsdrag inriktat mot stadigvarande samlevnad medan andra samlevnadsformer och sexuella praktiker exkluderas. Det ligger i linje med tidigare forskning som belyst att endast samkönad sexualitet som liknar heterosexuella samlevnadsformer accepterats (ex. Andersson, 2011; Brown, 2012; Duggan, 2002; Edenheim 2005).

För det andra har vi visat hur andra potentiella tolkningar av samkönad sexualitet utestängs från lagstiftningen. Homosexualitet som begrepp ger utrymme för olika tolkningar av samkönad sexualitet där sexuella beteenden kan fungera som bas för rättigheter. Det är ett begrepp som inkluderats tillfälligt i migrationslagstiftningen innan praxis att använda sexuell läggning skapas i annan lagstiftning. Det innebär att återopandet av praxis från annan lagstiftning leder till att alternativa tolkningar av samkönad sexualitet raderas. Samtidigt innebär begreppet homosexualitet att ett binärt tänkande där heterosexualitet är motsatsen. Det innebär att andra sexuella identiteter och beteenden, exempelvis bisexualitet, utestängs. Tidigare forskning har indikerat att vissa sexuella praktiker och beteenden exkluderas eftersom de inte passar in i den ideologiska heteronormativiteten som syftar till familjebildning, dvs den heterosexuella matrisen.

För det tredje har vi belyst att samlevnad mellan två personer av samma kön inte varit föremål för särskild diskussion i förarbetena. Redan från den första utredningen konstaterades att migration på grund av familjeanknytning inte ansågs vara ett problem för par med samkönad sexualitet. I stället betonades i utredningarna att alla behandlas lika oavsett sexuell läggning, även om äktenskapet initialt skulle vara avsett för heterosexuella individer. Detta fynd skiljer sig från den tidigare forskningen från andra avancerade industriländer där även samkönade par exkluderas från migration slagstiftningen (Luibhéid, 2008a; Luibhéid, 2005).

För det fjärde har vi belyst hur samkönad sexualitet skrivs in som asylgrund. Återigen

åberopades läggning som definition även om det är sexuella beteenden som ofta leder till förföljelse i den ekonomiska periferin. På så sätt ignoreras andra föreställningar av homosexualitet som är kända från annan forskning där exempelvis könshierarkier kan vara den bas som individerna definierar sig utifrån (Wimark, 2016).

I den här studien har vi även länkat materiella förhållanden till samkönad sexualitet (D’Emilio, 1993) och betonat vilka ideologiska uttryck som kan identifieras avseende sexualitet i den svenska migrationslagstiftningen. Det kan finnas flera materiella orsaker till att monogam samlevnad föredras som ideologiskt samlevnadsideal. Evans (2013) menar att sexuella rättigheter endast kunnat utvecklas så länge som de inte varit ett hot mot den kapitalalstrande produktionen (jfr. D’Emilio, 1993). I ett utvecklingsstadium där kapitalet behövde en kvantitet av arbetare var även sexualiteten inriktad på barnalstring. I den ideologiska föreställningen blev därmed en familjeenhet med två föräldrar av olika kön den mest effektiva enheten för reproduktion av arbetskraften genom barnalstring. Det ligger nära att anta att detta tankesätt ligger till grund för det ideologiska fokus på långsiktig samlevnad och tvåsamhet som präglar migrationslagstiftningen.

Vidare menar Evans (2013) att sexuella rättigheter för minoriteter endast kunde utvecklas i och med kapitalismens förändring mot ett behov av kvalificerad arbetskraft och konsumenter. Deras rättigheter blev därigenom inte ett hot utan en angelägenhet för kapitalets fortsatta expansion av konsumenter. Det är sannolikt att denna förändring som påverkat migrationsregimer ideologiskt och möjliggjort inkludering av samkönad sexualitet. Först genom bekräftelse av enklare former av samlevnad som väl speglade heterosexuella mönster. Mer omoraliska former av samkönade beteenden som inte kunnat liknas med den heterosexuella barnalstrande produktionen exkluderas genom att radera andra konceptioner av sexualitet. I takt med erkännandet av en global grupp av konsumerande individer med samkönad begär skapades även en global samhällsgrupp av migranter (jfr. Binnie, 2004). Denna kunde sedan inkluderas i lagstiftningen.

Som vi diskuterat i inledningen och det teoretiska avsnittet så påverkar materiellt grundad ideologi migrationspolicy och lagstiftning. Fyndet i denna studie har också visat hur ideologi bidrar till att forma en specifik sexualitet som börjar och slutar vid gränsen (Mühleisen, Røthing et al., 2012). Det blir uttrycket för statens tillskrivna sexualitet med begär, beteenden och identiteter som migranten ska relatera till. I vår analys har vi visat att denna sexualitet är synonym med monogam samlevnad. Vi har även argumenterat för att denna sexualitet är en direkt konsekvens av vad som är möjligt eller inte i det kapitalistiska systemet. Medan det finns alternativa förståelser av sexualitet i flera andra kontexter (Wimark, 2016) baseras den västerländska sexualiteten främst utifrån en sexuell identitet som kan kategoriseras i konsumenter (Evans, 2013). Med stöd av detta drar vi slutsatsen att utrymmet för policy och lagstiftning därigenom även är ett uttryck för det kapitalistiska systemet.

Referenser

- Andersson, C. (2011) *Hundra år av tvåsamhet. Äktenskapet i svenska statliga utredningar 1909–2009*. Lund: Arkiv förlag.
- Bell, D. (1995) Perverse Dynamics, Sexual Citizenship and the Transformation of Intimacy. In: D. Bell och G. Valentine (red.) *Mapping Desire: Geographies of Sexualities*. London: Routledge, sid. 304–317.
- Bergström, G. och Boréus, K. (2005) Idé- och ideologianalys. I: G. Bergström och K. Boréus (red.) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Billig, M. (1991). *Ideology and opinions: Studies in rhetorical psychology*. London: Sage.
- Binnie, J. (2004) *The globalization of sexuality*. London: Sage.
- Binnie, J. (1995) Trading places: consumption, sexuality and the production of queer space. I: D. Bell och G. Valentine (red) *Mapping Desire: Geographies of Sexualities*. London: Routledge, sid. 182–199.
- Braun, V. och Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Brown, G. (2012) Homonormativity: A metropolitan concept that denigrates "ordinary" gay lives, *Journal of homosexuality*, 59(7), 1065–1072.
- Butler, J. (1990) *Gender trouble – feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Connell, R. W. (1977). *Ruling class, ruling culture*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Connell, R. och Dados, N. (2014) Where in the world does neoliberalism come from? *Theory and Society*, 43(2), 117–138.
- d’Emilio, J. (1993) Capitalism and Gay Identity. I: H. Abelow, M.A. Barale och D.M. Halperin (red) *The Lesbian and Gay Studies Reader*. London: Routledge, sid. 467–476.
- Duggan, L. (2002) The new homonormativity: The sexual politics of neoliberalism. I: R. Castronovo och D.D. Nelson (red) *Materializing Democracy: Toward a Revitalized Cultural Politics*. Durham, NC: Duke University Press, sid. 175–194.
- Duménil, G. och Lévy, D. (2011) *The crisis of neoliberalism*. Cambridge: Harvard University Press.
- Duménil, G. och Lévy, D. (2004) *Capital resurgent: Roots of the neoliberal revolution*. Cambridge: Harvard University Press.
- Edenheim, S. (2005) *Begärets lagar. Moderna statliga utredningar och heteronormativitetens genealogi*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings bokförlag symposium.
- Evans, D. (2013) *Sexual citizenship: The material construction of sexualities*. London: Routledge.
- Giametta, C. (2015) Narrativising One’s Sexuality/Gender: Neo-liberal humanitarianism and the right of asylum. I: F. Stella, Y. Taylor, T. Reynolds och A. Rogers (red.) *Sexuality, Citizenship and Belonging: Trans-National and Intersectional Perspectives*. London: Routledge, sid. 55–72.

- Hedlund, D. (2016) *Drawing the limits: Unaccompanied minors in Swedish Asylum Policy and Procedure*. Stockholm: Stockholm University.
- Held, N. (2015) What does a genuine "lesbian" look like? Intersections of sexuality and "race" in Manchester's Gay Village and in the UK asylum system. I: F. Stella, Y. Taylor, T. Reynolds och A. Rogers (red.) *Sexuality, Citizenship and Belonging: Trans-National and Intersectional Perspectives*. London: Routledge, sid. 131–148.
- Hennessy, R. (2002) *Profit and Pleasure: Sexual Identities in Late Capitalism*. London: Routledge.
- Herman, R. (2007) Playing with Restraints: Space, Citizenship and BDSM. I: K. Browne, J. Lim och G. Brown (red.) *Geographies of Sexualities : Theory, Practices and Politics*. Aldershot, Hampshire: Ashgate, sid. 89–99.
- Hobsbawm, E.J. (1992) *Nations and Nationalism Since 1780: Programme, Myth, Reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Johansson, C. (2005) *Välkomna till Sverige: Svenska migrationspolitiska diskurser under 1900-talets andra hälft*. Malmö: Bokbox förlag.
- Klotz, M. (2006) Alienation, labor, and sexuality in Marx's 1844 Manuscripts, *Rethinking Marxism*, 18(3), 405–413.
- Lagerqvist Veloz Roca, A. (2011) *Gränsöverskridande: En förvaltningsrättslig knäckfråga*. Stockholm: Stiftelsen Skrifter utgivna av Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet.
- Lewis, R.A. (2014) "Gay? Prove it": The politics of queer anti-deportation activism, *Sexualities*, 17(8), 958–975.
- Luibhéid, E. (2008a) Queer/migration, *GLQ: A Journal of Lesbian & Gay Studies*, 14(2), 169–190.
- Luibhéid, E. (2008b) Sexuality, Migration, and the Shifting Line between Legal and Illegal Status, *GLQ: A Journal of Lesbian & Gay Studies*, 14(2), 290–315.
- Luibhéid, E. (2005) Introduction: Queering migration and citizenship. I: E. Luibhéid och L. Cantú Jr (red.) *Queer migrations: Sexuality, US citizenship, and border crossings*. Minneapolis: University of Minnesota Press, sid. ix–xlvi.
- Mai, N. (2009) Between minor and errant mobility: the relation between psychological dynamics and migration patterns of young men selling sex in the EU, *Mobilities*, 4(3), 349–366.
- Mühleisen, W., Røthing, Å och Svendsen, S.H.B. (2012) Norwegian sexualities: Assimilation and exclusion in Norwegian immigration policy, *Sexualities*, 15(2), 139–155.
- Oswin, N. (2005) Researching 'gay Cape Town' finding value-added queerness, *Social & Cultural Geography*, 6(4), 567–586.
- Pradella, L. och Cillo, R. (2015). Immigrant labour in Europe in times of crisis and austerity: An international political economy analysis. *Competition & Change*, 19(2), 145–160.
- Raj, S. (2011) Affective displacements – Understanding emotions and sexualities in refugee law, *Alternative Law Journal*, 36(3), 177–181.
- Randazzo, T.J. (2005) Social and legal barriers: Sexual orientation and asylum in the

- United States. I: E. Luibhéid and L. Cantú Jr (red.) *Queer migrations: Sexuality, US citizenship, and border crossings*. Minneapolis: University of Minnesota Press, sid. 30–60.
- Rydström, J. (2005) Tvåsamhetens brunn: Registrerat partnerskap i Norden. I: D. Kulick (red.) *Queersverige*. Stockholm: Natur & Kultur, sid. 308–335.
- Shuman, A. och Bohmer, C. (2014) Gender and cultural silences in the political asylum process, *Sexualities*, 17(8), 939–957.
- Shuman, A. och Hesford, W.S. (2014) Getting Out: Political asylum, sexual minorities, and privileged visibility, *Sexualities*, 17(8), 1016–1034.
- Spijkerboer, T. och Jansen, S. (2011) *Fleeing Homophobia. Asylum Claims Related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe*. Amsterdam: COC Nederland/ Vrije Universiteit.
- Sutcliffe, B. (2001) Migration and Citizenship: Why Can Birds, Whales, Butterflies and Ants Cross International Frontiers More Easily than Cows, Dogs and Human Beings? I: S. Ghatak och A.S. Sassoon (red.) *Migration and Mobility*. London: Springer, sid. 66–82.
- Svanberg, I. och Tydén, M. (2005) *Tusen år av invandring: En svensk kulturhistoria*. 3 utg. Stockholm: Dialogos förlag.
- Teschke, B. (2003) *The myth of 1648: Class, geopolitics, and the making of modern international relations*. London: Verso.
- Teschke, B. (2002) Theorizing the Westphalian system of states: International relations from absolutism to capitalism, *European Journal of International Relations*, 8(1), 5–48.
- Vogel, K. (2009) The mother, the daughter, and the cow: Venezuelan transformistas' migration to Europe, *Mobilities*, 4(3), 367–387.
- Wei, W. (2007) 'Wandering men' no longer wander around: the production and transformation of local homosexual identities in contemporary Chengdu, China, *Inter Asia Cultural Studies*, 8(4), 572–588.
- Wikström, H. och Johansson, T. (2013) Credibility assessments as 'normative leakage': asylum applications, gender and class, *Social Inclusion*, 1(2), 92–101.
- Willig, C. (1999) Beyond appearances: A critical realist approach to social constructionist work. In: D. Nightingale och J. Cromby (red.) *Social constructionist psychology: A critical analysis of theory and practice*. Buckingham: Open University Press, sid. 37–51.
- Wimark, T. (2016). The impact of family ties on the mobility decisions of gay men and lesbians. *Gender, Place & Culture*, 23(5), 659–676.
- Wood, E.M. (2005) *Empire of Capital*. London: Verso.
- Wood, E.M. (2002) Class, race, and capitalism, *Political Power and Social Theory*, 15, 275–284.
- Zetter, R. (2007) More labels, fewer refugees: Remaking the refugee label in an era of globalization, *Journal of Refugee Studies*, 20(2), 172–192.

Korresponderande författare

Thomas Wimark
Kulturgeografiska institutionen
Stockholms universitet
106 91 Stockholm
thomas.wimark@humangeo.su.se
08-16 48 26

Författarpresentation

THOMAS WIMARK är forskare i kulturgeografi vid Stockholms universitet. Hans forskning ställer processer som sker i samband med flyttningar och migration i centrum, specifikt exkluderingsprocesser av marginaliserade individer och grupper. Han undervisar på kurser i geografi och samhällsplanering med fokus på genus och sexualitet.

DANIEL HEDLUND är postdoktor vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet. Hans forskningsintressen rör huvudsakligen olika aspekter av migrationspolitik, institutionella kontexter för rättslig styrning och barns livsvillkor. Hans postdoktorprojekt handlar om hur godmanskapsinstitutet fungerar för ensamkommande barn.